

Til avtalepartane

Jordbruksforhandlingar 2018

Velferdsordningene består av følgjande ordningar;

Avløyising ved ferie og fritid

Avløyising ved sjukdom

Landbruksvikarordninga

Sjukepengeordninga

Tidlegpensjon

Alle ordningar er like viktige for bonden. Akutt beredskap ved sjukdom og krise vert primært dekkja gjennom Landbruksvikarordninga. I Landbrukstenestene utgjør dette ca. 1/3 av behovet for beredskap, så det er nødvendig at alle ordningane fungerer etter intensjonen. Landbruksvikarordninga kan med enkle grep gjerast betre ved meir fleksibilitet.

Den største budsjettposten er satt av til avløyisartilskott ved ferie og fritid. Det er essensielt at gardbrukar nyttar tilskottet til å ta seg fri frå arbeidet, og overlata dette til andre. Om tilskottet vert nytta til kjøp av andre tenester enn ferie/fritid, av økonomiske årsaker, kan dette etter kvart gå ut over både bonden og dyra sin velferd.

I tillegg til gode rammevilkår er det naudsynt at tilskotta følgjer kostnadsutviklinga. På sikt så bør det vera eit mål at makstilskott ved ferie/fritid vert knytt opp mot 1 G, og at maks dagsats ved sjukdom vert sett til 2% av 1 G.

Prioriterte punkt

1. Utvikling av Landbruksvikarordninga
 - a. Avvikle kravet om at eventuelt overskott i ordninga eitt år skal betalast tilbake eller motreknast mot tilskottet neste år, for å gje landbrukstenestene sjansen til å bygga opp ein god beredskap under landbruksvikarordninga.
 - b. Fjerne grensa på kor mykje landbrukstenestene som mottar tilskott kan bruke til administrasjon, opplæring og rekruttering, som i dag er på kr. 40.000,- per årsverk.
2. Tilskotta må følgje kostnadsutviklinga. Dei ulike tilskotta har eit etterslep i forhold til kostnadsutviklinga og bør justerast for dette etterslepet og etter den tid følgje kostnadsutviklinga. Ved å knytte tilskotta til G vil ein ha ein automatisk utvikling av tilskotta frå år til år.
 - a. Tilskott ved ferie og fritid bør aukast til kr. 87.000,- for å ta igjen kostnadsutviklinga
 - b. Tilskott per dag under sjukdom bør aukast til kr. 1.875,- for å ta igjen kostnadsutviklinga
3. Tilknytingskrav til foretaket ved tilskott til sjukdom mv.
 - a. Kravet om ein 1/2 G i næringsinntekt vert fjerna
 - b. Samboere likestilles med ektefelle

Sjå vedlegg for meir utfyllande informasjon

Vedlegg

Tilskotta må følge kostnadsutviklinga

For å ta igjen tap i kostnadsutviklinga bør tilskott ferie og fritid i år aukast til minimum kr. 83.000,-.

- Tal på dagar/timar ferie og fritid ein bonde får for tilskottet er kraftig redusert då utviklinga på tilskott ikkje følger kostnadsutviklinga. Sjølv om lønna til avløyssarane er lav i forhold til mange andre yrkesgrupper, er timeprisen bonden må betala for kvalifisert arbeidskraft etter minstetariff, i 2015, kr. 240,46¹ inklusive sosiale utgifter, forsikringar og administrasjon. Ein bonde med maks tilskott på kr. 74.200,- vil då kunne få ferie- og fritidsavløysing i ca. 308,5 timer eller ca. 41 dagar. I 1998 kosta arbeidskrafta kr. 137,70² i timen, og maks tilskott var kr. 48.000,-. Same bonden fikk då ca. 348,5 timer eller ca. 46 dagar ferie- og fritidsavløysing for tilskottet.

For å ta igjen tidlige tap i kostnadsutviklinga bør tilskott pr. dag under sjukdom i år aukast til minimum kr. 1.800,-. Tilskottet bør aukast allereie for 2016.

- Når det gjelder avløysing under sjukdom er den reelle kostnaden etter minstetariff i 2015 kr. 1.803,40³ pr. dag, mens tilskottet er kr. 1.500,- pr. dag. Dette medfører ein eigendel pr. dag på kr. 303,40. Ved langvarig sjukdom medfører dette ein stor økonomisk belastning i tillegg til sjukdomen.

Ferie, fritid og Sjukdom

Gode velferdsordningar er viktige moment både med tanke på rekruttering av nye bønder og for at etablerte bønder skal fortsetja i næringa. Fleire undersøkingar viser at denne ordninga står høgt oppe over prioriterte saker i næringa. Regelmessig ferie/fritid er og med på å redusera faren for sjukdom.

Det er no opna opp for at andre føretak enn Landbrukstenester/Avløyssarlag kan selja avløyssartenester til bonden. Dette kan vere positivt der det i dag er vanskelig å rekruttera avløyssarar. Det som ikkje er positivt er at det samtidig er opna opp for å bruka tilskotta til kjøp av tenester som ikkje nødvendigvis fører til ferie, eller meir fritid for bonden. Det er viktig å sjå at formålet for tilskottet blir følgt.

Det er i dag Landbrukstenestene/Avløyssarlaga som garanterer for beredskapen ved sjukdom hos bonden. Først og fremst igjennom Landbruksvikarordninga, men og ved bruk av ordinære avløyssarar for å dekke opp dei årsverka som er utanom Landbruksvikar. I begge tilfella er det nødvendig med eit visst volum ferie og fritid for å kunne tilby beredskap ved sjukdom. Det er viktig å sjå samanhengen i dette. Ei svekking av ferie og fritid igjennom Landbrukstenester/Avløyssarlag kan føre til svekking i beredskapen ved sjukdom.

Det er viktig å følgje med slik at endringar som er gjort ikkje fører til:

1. svekka beredskap og dårlegare tilgang på kvalifisert arbeidskraft
2. omgåing av regelverket
3. sosial dumping

¹ Minstelønn pr. time kr. 175,90. Sosiale kostnader, forsikring med meir 36,7 %

² Lønn pr. time kr. 103,05. Sosiale kostnader, forsikring med meir 33,6 %

³ Kr. 237,93 pr. time x 7,5 timar

Vedlegg

Basert på ein ekstern evaluering av tilskottsordninga ved sjukdom og fødsel har Landbruksdirektoratet kome med ein innstilling til departementet før årets jordbruksforhandlingar. Her er det 3 punkt til forbetring som er foreslått. Vi meiner at det er viktig å fokusera på følgjande punkt for å få ei raskare sakshandsaming og utbetaling av tilskottet;

- a. Færre kommunar handsamer søknader
- b. Ingen reduksjon i tilskott med bakgrunn i andre inntekter

Etter at Landbrukstenestene/Avløyssarlaga ikkje lengre kan ta imot tilskott på vegne av eigarane ser vi at det for mange blir store kostnader som skal forskotterast ved eigen sjukdom. Kostnadane kan fort kome opp i fleire ti tusenar på kort tid. Då kostnadane vart refundert Landbrukstenestene/ Avløyssarlaga, både ved ferie/fritid og ved sjukdom, hadde dei sjansen til å forskottere på vegne av bonden. Det er derfor viktig å få ned sakshandsamingstida ved sjukdomsavløyssing til eit minimum.

Det bør også sjåast på moglegheit for å gje dispensasjon utover 365 dagar samanhengande sjukdom. Det er levande dyr det er snakk om, og det kan ikkje være ventetid på operasjon eller liknande som bestemmer om livsverket skal leggest i ruiner.

Landbruksvikarordninga

Tilskottet i ordninga har stått i ro sidan starten og ikkje følgt kostnadsutviklinga. Dette har delvis vorte kompensert ved ei auking i dagsats sjukdom fram til og med 2014. Dei to siste åra har både tilskott og dagsats stått i ro, og fører til større kostnader for Landbrukstenestene/Avløyssarlaga. Når regelverket samtidig opnar opp for at andre aktørar kan selja tenester innafor velferdsordningane, utan dei same forplikingar til å stille beredskap ved sjukdom, er dette ein lite ønska utvikling.

Tilskottet til Landbruksvikarordninga må aukast for å følgje kostnadsutviklinga, slik at det vert mogleg fortsatt å ha tilsett vikarar med høg kompetanse.

I ei evaluering av ordninga er det viktig å sjå på følgjande;

I tillegg til ordinær kursing og etterutdanning bør ein landbruksvikar ha moglegheit til å få opplæring i varierende produksjonar og driftsformer på ulike gardar. Kontinuerleg opplæring og kompetanseheving er kostbart, og må dekkast inn av tilskottet og ikkje belastast den del av tilskottet som er øyremerka administrasjon. Landbruksvikaren skal kunne overta drifta på eit gardsbruk i akutte situasjonar. Dersom ein skal ha ein reell beredskap ved akutt ulykke eller sjukdom, bør landbruksvikarane på førehand ha gjort seg kjent på gardsbruk i det geografiske området sitt. Det bør bli rom for praksis og besøk utan at det blir fakturert brukaren. Det er eit mål om å komme rundt til alle i løpet av nokon år. Det er i dag mange bruk som aldri har besøk av avløyssar. Det ville være eit framsteg for Landbruksvikarordninga om vi også kan bli sikre på at landbruksvikarane kan takle ein akutt situasjon på desse bruka. Eit slikt besøk kan også verke preventivt på fleire områder.

Når det blir opna opp for at andre aktørar skal konkurrere på same marknad, utan dei same forplikingar til å levere beredskap ved sjukdom, er det viktig at økonomien i ordninga er så god at Landbrukstenestene/ Avløyssarlaga fortsatt vågar å satsa på ordninga.

Med helsing
Norske Landbrukstenester

Vedlegg

Harald Lie
Styreleiar